

УДК 327:323.2

Венгер О.М.¹, Сергієнко Т.І.²

¹ канд.політ.наук, доц. Інженерний навчально-науковий інститут ЗНУ

² канд.політ.наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

Перехід України до європейських стандартів суспільного життя та розвиток демократичної, правової держава не можливий без формування гнучкої, ефективної системи державного управління, яка б була взмозі адекватно реагувати та адаптуватися на виклики в політичному, економічному, соціальному житті суспільства. Саме аналізуючи такі категорії як ефективність та результативність державного управління, можна оцінити й стратегію розвитку держави, й ті рішення, що приймаються на різних рівнях державної влади, і ступінь та ефективність їх впровадження та охоплення тих проблемних ситуацій, що виникають у суспільстві. Неефективно побудована система публічного управління призводить до погіршення мікро- та макроекономічних показників держава, а також до збільшення недовіри громадян до органів державної влади. Саме тому особливої гостроти набуває проблема розробки теоретичних та практичних механізмів оцінки ефективності державного управління та визначення критеріїв за якими вона здійснюється [6, с. 125].

Дослідженнями ефективності публічного адміністрування займалися такі закордонні та вітчизняні дослідники, як: Г. Бухарт, Н. Гегедюш, П. Друкер, А. Крис, Е. Масленникова, М. Мокеев, К. Майк, В. Петти, Л. Сильченков, С. Синк, А. Смит, Т. Хачатуров, П. Хейне, Н. Энди, О. Біляк, Б.

Гаврилишин, С. Гайдученко, Т. Морщенок, Н. Нижник, Є. Стрілець, В. Сороко, С. Чернов, А. Чемерис, та інші.

Досвід розвинутих країн свідчить про те, що для сталого розвитку економіки країни потрібна висока ефективність державного й публічного управління, коли кожен громадянин через відповідні інструменти долучається до керування суспільними процесами. При цьому ефективність набуває публічності, тобто загальна управлінська ефективність належить до важливих цінностей суспільства [4].

Розглянемо основні тенденції і підходи до розуміння категорії «ефективність публічного управління», яка фактично виступає синонімом якості публічної влади. А.Мельник та О.Оболенський пропонують визначення ефективності публічного адміністрування через трирівневу модель: загальна соціальна ефективність (рівень держави та усієї системи державного управління), спеціальна соціальна ефективність (ефективність функціонування суб'єктів державного управління), конкретна соціальна ефективність (ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб) [3, с. 398-399].

Б.Гаврилишин вважає, що ефективність влади – це, насамперед, її прийнятність (аспект соціальної ефективності). Йдеться про те, що суспільство не байдуже до того, як здійснюється управління, воно зацікавлене в його високій якості [1, с. 50]. Крім ефективності значну увагу дослідники завжди приділяли поняттю «результативність». При чому одностайного бачення різниці між цими поняттями досі немає. За словами П. Друкера, результативність є наслідком того, що робляться потрібні та слушні речі; а ефективність – наслідок того, що правильно створюються ці самі речі. Як бачимо обидва ці поняття є однаково важливими [2]. В.Сороко [5, с. 21] на рівні держави виокремлюють чотири принципові типи результативності:

- соціальна результативність полягає перш за все у забезпеченні всім громадянам належного рівня соціального захисту, створенні рівних умов для розвитку особистості, подоланні безробіття, бідності, різкого розмежування між найбагатшими та найбіднішими прошарками суспільства, зниження територіальної та регіональної асиметрії тощо.

- економічна результативність – це насамперед створення умов для ведення бізнесу, залучення іноземних інвестицій, дієвої експортно-імпоротної діяльності та впровадження політики імпортозаміщення, подолання корупції як головного перепону для розвитку підприємництва тощо.

- політична результативність та результативність проведення державних рішень у житті. Перша зорієнтована на створення позитивного політичного середовища, яке повинно сприяти формування політичних еліт, зацікавлених у розвитку країни, що мають виступати основою формування політичних партій, коаліцій та об'єднань, діяльність яких суттєво впливає на роботу

органів публічного влади країни. Результативність проведення державних рішень у життя, відображає в якій мірі зазначені рішення дотримуються в суспільстві, і які наслідки мають. Виконавцями в даному розумінні є народ в цілому.

- системна результативність взаємодії всіх органів влади, враховуючи їх структуру та підпорядкованість на всіх рівнях при прийнятті та імплементації управлінських рішень, має забезпечувати найкраще провадження зазначених рішень в життя суспільства.

Але при аналізі ефективності та результативності державного управління слід пам'ятати про індивідуальну результативність, оскільки від рівня компетентності, відповідальності, працездатності, ступеня і якості виконання завдань конкретними державними службовцями залежить ефективність публічного управління загалом. Крім того, також важливо пам'ятати про вміння державних службовців працювати в команді, бо результативність в публічному управлінні це не лише сума окремих індивідуальних внесків та здібностей, але і спроможність окремого службовця досягати командної взаємодії, інтегрувати свій власний внесок для вирішення спільних завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств. Дороговкази в майбутнє. Наукове видання. Доповідь Римському Клубові. [Третє українське доповнене видання]. Київ: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248 с.
2. Друкер П. Классические работы по менеджменту Москва: Альпина Паблишер, 2015. 349 с
3. Мельник А.Ф., Оболенський О.Ю., Васіна А.Ю. Державне управління: підручник. Київ: Знання, 2009. – 582 с.
4. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / ред. С. Чернов, В. Воронкова, В. Банах, та ін.; ЗДІА. - Запоріжжя: ЗДІА, 2017. 603 с.
5. Сороко В.М. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування: навчальний посібник. – Київ: НАДУ, 2012. – 260 с.
6. Сергієнко Т.І. Державне управління як один з чинників державотворення України. Збірник наукових праць *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. Запоріжжя, ЗДІА. випуск №20. 2005. С. 125 – 137.